

TARTU ÜLIKOOL
SOTSIAALTEADUSTE VALDKOND
NARVA KOLLEDŽ
ÕPPEKAVA „NOORSOOTÖÖ“

Jelizaveta Kovaltšuk

Noorte hoiakud ja kogemused E-õppe suhtes

Lõputöö

Juhendaja noorte uuringute kaasprofessor Andu Rämmer

NARVA 2022

Olen koostanud töö iseseisvalt. Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, põhimõttelised seisukohad, kirjandusallikatest ja mujalt pärinevad andmed on viidatud.

Jelizaveta Kovaltšuk

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina Jelizaveta Kovaltšuk,

(sünnikuupäev: 28.05.1997)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose

Noorte hoiakud ja kogemused E-õppe suhtes,

mille juhendaja on Andu Rämmer,

1.1. reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;

1.2. üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.

2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Narvas, 14.05.2022

SISUKORD

SISSEJUHATUS	5
1. KIRJANDUSE ÜLEVAADE	6
1.1. Distsantsõpe mõiste	6
1.2. Kaugõppe näited.....	7
1.3. Kaasaegsed kaugõppe vormid	8
1.4. Erinevus kaugõppe ja traditsiooniliste õppevormide vahel.....	9
1.5. Distsantsõpe ja selle mõju tervisele	10
1.6. Noorte digioskuste areng kaugõppe ajal	11
1.7. Suhted eakaaslaste ja vanematega	12
2. EMPIIRILINE OSA	14
2.1. Intervjuu ja tulemuste analüüsi meetodid.....	14
2.2. Intervjueerimine	15
2.3. Analüüs ja arutelu.....	16
2.3.1. Õppimine ja õppeedukus distantsõppe ajal.....	16
2.3.2. E-õppe mõjud.....	20
2.3.3. E- õppe tehnilised probleemid	26
2.3.4. Ebavõrdsus erineva sotsiaal-majandusliku taustaga õpilaste vahel.....	28
2.3.5. Järeldused ja ettepanekud	29
KOKKUVÕTE	31
SUMMARY	32
KIRJANDUS	33
LISA	36

SISSEJUHATUS

Koroonaviiruse pandeemia sai maailmas alguse 2019. aasta lõpus, kuid Eesti inimesi sai viirus tabada juba 2020. aasta alguses. Valitsus on haiguse leviku tõkestamiseks kehtestanud piirangud. Alates 27. veebruaril 2020 registreeriti Eestis esimene COVID-19 viirusega nakatumise juhtum. Maailmas on koroonaviiruse pandeemia ja igapäevane õpe koolides ning noorsootöö tegevused on läinud üle distantsõppele. See on täiesti uus olukord ning distantsõppe probleeme ja mõju noortele pole jõutud põhjalikult uurida. E-õppe kiire arengu uurimine on aktuaalne ka seetõttu, et autorile kui tulevase noorsootöötaja jaoks on oluline noorte suhtumine erinevatesse tegevusvaldkondadesse. Need valdkonnad võivad hõlmata noorte nõustamist, noortele suunatud ürituste korraldamist, kogemuste vahetamist teiste noorsootöötajate või noortetegevustega seotud organisatsioonidega. See aitab autorit tema edaspidises erialases töös. Selle uuringu asjakohasus on väga kõrge, sest maailma praeguses seisus võib juba praegu mõelda, et ühel hetkel võib taoline kriis korduda. Ja selleks, et järgnevad olukorrad poleks õpilaste jaoks nii põnevad ja ootamatud, tuleks pandeemia õppetundide põhjal teha teatud järeldusi ja vigade parandusi. Lõputöö eesmärgiks on selgitada välja ja analüüsida noorte hoiakuid E-õppe suhtes ning uurida selle käigus tekkinud erinevaid probleeme, läbielamisi ja omandatud kogemusi. Töös on püstitatud kolm uurimisküsimust. Esimeses otsib autor vastust sellele, milline oli õppimine ja õppeedukus distantsõppe ajal. Teises analüüsib ta E-õppe mõjusid ja kolmandas lahkab E-õppe käigus ilmnunud tehnilisi probleeme. Nendele küsimustele vastuste leidmiseks sobilikuks andmete kogumise viisiks peab autor kvalitatiivseid intervjuusid, mille abil saaks selgitada välja, kuidas kaugõpe mõjutab noorte suhteid eakaaslaste ja vanematega, kas ebavõrdsus erinevatest sotsiaalmajanduslikest kihtidest pärit õpilaste vahel on suurenenud, kas kaugõpe on parandanud noorte digioskusi. Samuti tuleb mõista, et järgmistel põlvkondadel võib selle olukorra mõjul esineda rohkem tervisehädasid, kui seda karta osati.

Aga kuna autorile selline asjade käik ei meeldi, siis mõtleb ta muuhulgas, kuidas saaks selliseid olukordi vältida ja tulevaste noorte tervena elatud elu pikendada. Seetõttu otsustas autor selgitada välja noorte kogemusi ja suhtumist kaugõppesse ja teha selle põhjal oma järeldused ja viia saadud andmete põhjal läbi oma analüüs. Selleks, et intervjuudest saadud teadmised oleksid teistele inimestele kättesaadavad ja aitaksid edaspidi kaugõpet paremaks muuta.

1. KIRJANDUSE ÜLEVAADE

1.1. Distsantsõpe mõiste

„Distsantsõpe ehk kaugõpe on õppevorm, kus õppijad ja õpetajad on füüsiliselt üksteisest eraldatud. Digiõpe on digivahendite abil tõhustatud õppimise viis mistahes õppevormis (nt kaugõppes, lähiõppes, põimõppes). Veebiõpe on õppevorm, kus õppetöö toimub täielikult veebipõhise kaugõppena“ (Noorteamet 2022). Kuna me kõik kohaneme COVID-19 pandeemiaga seotud uute oludega, on veebipõhisest kaugõppesest saanud tänapäeval populaarne õppemeetod. Kaugõppel on palju eeliseid. Esiteks on selle tugi odavam. Teisest küljest ei piirdu kaugõpe ainult geograafiaga. Näiteks võite olla Eestis ja käia tundides Ameerikas asuvas ülikoolis. Kui rääkida sellest, milliseid õppematerjale ja -meetodeid kaugõppes kasutatakse, siis võib öelda, et tegemist on samade materjalidega, mida kasutatakse kontaktõppes ainult elektroonilises versioonis, mis on kõigile tuttavad tavakoolidest, kolledžitest või ülikoolidest (Saimon 2021). Kaugõpet peab autor suurepäraseks lahenduseks õppemeetodi valikul, autori sõnul on ülimalt oluline mõista, kuidas maailm muutub ja kõik muutub nii kiiresti, et pole võimalik täpselt öelda, mis homme saab ja millised raskused tuleb lähitulevikus silmitsi seista. Haridus on üks tähtsamaid asju, mis inimesele antakse, sest inimene õpib kogu elu. Vaatamata erinevatele raskustele ei tohiks õppimisele aega raisata, see kehtib ka koolis käivate õpilaste kohta. Kaugõpe võimaldab kasutada uusi tehnilisi võimalusi: videoloenguid, heliloenguid, virtuaalset tööd rühmades, suhelda teiste ülikoolide üliõpilastega, korraldada suhtlust foorumites, aktiivselt õppida pärast auditoorset tööd ja üleüldiselt mitmekesistada õppetööd (TÜ Narva kolledž 2020).

1.2. Kaugõppe näited

Loeng on materjali suuline esitamine probleemi, probleemi jms kohta. Loengutund on lehekülgede kogum (trükitud või elektrooniline) koos vajaliku õppematerjaliga, mida üliõpilane peab ise õppima. Sageli esitatakse loeng audio- või videofailina.

Seminar on koolituste vorm, mille puhul teooria tugineb tingimata praktikale. Kaugõppe seminare saab läbi viia nii asünkroonses kui sünkroonses režiimis. Asünkroonseminari eeliseks on see, et üliõpilane saab seminariga liituda igal sobival ajal.

Iseseisev töö on õpilasõppe vorm ilma õpetaja otsese osaluseta, kuid õpetaja korraldusel spetsiaalselt selleks ettenähtud ajal. Kaugõppega avarduvad selle koolitusvormi kasutamise võimalused. Õpilased töötavad iseseisvalt mitte ainult kirjandusega, vaid ka koolitusprogrammide, Interneti-platvormide, teabeandmebaaside ja muude teabeallikatega.

Uurimistöö - õpilaste töö, mis seisneb uurimistöö läbiviimises teaduslike hüpoteeside kontrollimiseks, mustrite loomiseks ja hüpoteeside kinnitamiseks või ümberlükkamiseks. Lisaks võib uurimistöö arvele kirjutada olümpiaadid ja viktoriinid, mida on kaugõppekeskkonnas lihtne läbi viia. Nende läbiviimine tänu Interneti-platvormidele nagu Kahoot, Quizlet, Google Forms, Quizzie.

Õppekonsultatsioon on individuaalne või rühmaõppesessioon, mis toimub tavaliselt vestluse vormis õpetaja ja õpilaste vahel. Selliste tundide eesmärk on laiendada ja süvendada õpilaste teadmisi neid huvitavatel teemadel. Individuaalset konsultatsiooni saab läbi viia selliste Interneti-ressursside kaudu nagu Skype, Big Blue Button, Zoom, Messenger, Discord, Google meet. Samuti kasutatakse neid veebiplatvorme rühmakaugtundides kõigi tunnis osalejatega (Moeobrazovanie 2011).

1.3. Kaasaegsed kaugõppe vormid

Videokonverents

- Võimaldab pakkuda kahesuunalist heli- ja videosuhtlust õpetaja ja õpilaste vahel
- Reaalajas visuaalne kontakt on suur eelis
- Videokonverentsid hõlmavad suurt hulka õppeprotsessis osalejaid

Audiokonverents

- Osalejad kasutavad telefone või spetsiaalselt kõnesideks loodud seadmeid
- Koosolekuid saab pidada üksi või rühmadena

Videoloeng

- Õppejõu kõne otsesalvestus
- Fragmentide, piltide, tabelite ja animatsiooni demonstreerimine
- Üliõpilane saab iseseisvalt reguleerida videoloengu kulgu, naasta eelmiste lõikude ja raskete hetkede juurde nii palju kordi, kui talle meeldib

Vestlusseanss

- Õppetunnid, mis viiakse läbi vestluste - elektroonilise sidesüsteemi abil
- Kaks või enam internetiühendusega õpilast vahetavad infot reaalajas

Veebitund

- Kaugseminarid, konverentsid ja muud õppetegevuse vormid, mis viiakse läbi telekommunikatsiooni abil
- Õpilaste ja õpetajate vahelise mitmepäevase (ja mitte ainult lühikese suhtlusseansi ajal kättesaadav) suhtluse võimalus ning suhtluse asünkroonsus (Edunews 2021).

1.4. Erinevus kaugõppe ja traditsiooniliste õppevormide vahel

Kaugõppe vorm on omandanud meie ajal aktuaalsema tähenduse ning traditsioonilise õppevormi mõiste pole tänapäeva inimese igapäevaelus nii levinud. Kaugõppevormil pole mitte ainult erinevusi traditsioonilise õppevormiga, vaid ka sarnasusi, näiteks mõlemad programmid põhinevad vastavatel õppeprogrammidel ja on vastavuses õpilaste vajadustega. Kui rääkida nende vormide erinevustest, siis peamiseks erinevuseks võib nimetada materjali esitamist. Kaugõppes kasutatakse õpetamisel ja õppimisel tehnilisi seadmeid (sülearvuti, nutitelefon, lauarvuti, tahvelarvuti). Kaugõpe ei saa olla täiesti autonoomne õppesüsteem, kuna see on üles ehitatud traditsioonilise õppe baasil. Kaugõpe ei nõua õpilase või õpetaja kohustuslikku kohalolekut koolis, erinevalt traditsioonilisest õppevormist saab tundi läbi viia ka mujalt. Paindlik kaugõppe ajakava on veel üks erinevus traditsioonilisest õppevormist. Kaugõpe võimaldab iseseisvalt saada teavet elektrooniliste allikate abil. Eraldi on võimalik välja tuua ka mitmeid psühholoogilisi ja pedagoogilisi probleeme, mis mõjutavad kaugõppevormi ja traditsioonilise õppevormi erinevusi: õpi- ja ajakohastamismotivatsiooni säilitamine, õpilase individuaalsete iseärasuste määramine, inimestevaheliste kontaktide loomine. koolitusel osalejad (Zaitseva 2018).

1.5. Distsantsõpe ja selle mõju tervisele

Pandeemiad võivad olla erinevad, kuid tuleb mõista, et õppimine on oluline osa inimese elust ja see protsess ei tohiks olla õpilastele stressirohke. Õppimine on mitmekesine protsess, mille võib jagada mitmeks haruks. Õppimine on liikumine eesmärgi poole, suhtlus ühiskonnaga, mõtteprotsess jne (Beljaev, Vanari 2005).

Stress võib kõik ära rikkuda ja inimesele väga vajalikest asjadest, mis aitavad tal areneda ja paremaks saada, näiteks perekond, perekond on koht, kus inimene peaks tundma end rahulikult ja kaitstuna. See võib muuta seda protsessiks, mis toob endaga kaasa rahulolematust, ärritust ja võib tulevikus viia sotsiaalse mõtlemise degradeerumiseni. Lõppude lõpuks võivad stressi tõttu tekkida terviseprobleemid, näiteks depressioon ja palju muud (Suija 2020).

Füüsiline tervis on otseselt seotud ka vaimse tervise (Eduakadeemia 2022). Inimesel võivad tekkida psühhosomaatilised probleemid, mis mõjutavad tema tervist, need võivad olla seljavalu, unehäired, lihasvalu ja nii edasi.

Vaimne tervis on inimese tervise oluline osa ning heaolu ja tõhusa toimimise alus. Vaimse tervise võib jagada kaheks: positiivseks vaimseks terviseks ja negatiivseks vaimseks terviseks. Positiivne vaimne tervis võimaldab inimesel olla täisväärtuslik ühiskonna liige ja tajuda elu mõtestatult. Teisel juhul, kui võtta negatiivne vaimne tervis, võib öelda, et see ei hõlma ainult psüühilisi haigusi, mis nõuavad diagnoosimist, et tuvastada tõsisemaid probleeme, vaid ka stressi tekitavaid vorme, mida meie ajal sageli kohtab. Stressi tagajärjel võivad tekkida muutused inimese psüühilises seisundis, mis aja jooksul võivad kuhjuda ja süveneda ning saada tulevikus psüühikahäire tekke riskiteguriks (Terviseinfo veebileht 2022).

Seetõttu on väga oluline mõista, kuidas stressirohke olukorrad võivad mõjutada noorte tervist ja viia tulevikus pöördumatute tagajärgedeni. Selleks peame vähendama stressi nii palju kui võimalik. Ja võimaldada noortel elada oma elu terves ühiskonnas. Terve ühiskond on ju iga rahva edu võti (Silmakeskus veebileht 2017).

1.6. Noorte digioskuste areng kaugõppe ajal

Elu tehnikaajastul on muutunud palju mugavamaks kui meie esivanemate ajal, tehnoloogiliste uuenduste kasutamine igapäevaelus pole kellelegi üllatus. Kool polnud erand. Lapsed arenevad väga kiires tempos ja kaugõppes on saanud nooremale põlvkonnale omamoodi ressursid teadmiste hankimiseks. Tänu ressurssidele saavutab inimene erinevates tööstusharudes parimaid tulemusi (Dibou jt 2020).

Noorte digioskused on kaugõppes paranenud. Kriis soodustas õpetajate, õpilaste ja nende vanemate ühistööd. Kaugõppes kasutasid õpilased iga päev vidinaid, et olla õppeprotsessis sees, osaleda kaugtundides ja saada teadmisi. Sellest tulenevalt said noored selle aja jooksul õppida palju uut tehniliste elementide kasutamise kohta. Paranenud on oskused nagu esitluste koostamine, paberite kujundamine, internetiavarustest info otsimine, paranenud on arusaamine küberturvalisuse põhitõdedest ja sisekommunikatsiooni vahendite valdamine (Voolaid 2020)

1.7. Suhted eakaaslaste ja vanematega

Kui me räägime sellest, millised on inimestevahelised suhted, siis võib öelda, et suhe on kahe või enama inimese vaheline side või assotsiatsioon (Zaitsev 2003).

Perekond on lapse täiskasvanuks kujunemisel peamine mõjutegur. Vaatamata noorte praegusele vanusele tuleb teadvustada, kui oluline on see, mida vanemad oma lastele lapsepõlvest peale annavad, kuidas vanemad osalevad lapse kasvatamises teismeeas, kuidas nad tema sotsialiseerumist ülesehitavad. Olulised on suhted perekonnas. Kui peres on head suhted, on see lapse eduka psühholoogilise tervise võti (Aasvee, Streimann, Karelson, Oja, Trummal 2009).

Vanemate ja lapse vahelise suhte hoidmiseks on oluline pidev usaldussuhe, koos lapsega tuleb palju aega veeta ja lapse elus kaasa lüüa. See võtab aga aega. Meie maailmas juhtub kõik väga kiiresti, elu lendab mööda. Vanematel pole paindumatu töögraafiku tõttu nii palju aega lastega koos aega veeta kui vaja. Tänu pandeemiale on paljudel inimestel võimalus veeta rohkem aega oma perega, tööaeg on muutunud paindlikumaks, paljudel on võimalik kodus töötada, pereliikmed on hakanud rohkem kodus veetma (Puistaja 2020).

Ka suhetel eakaaslastega on noorte elus oluline roll. Teismeliste eakaaslaste mõju võib olla suurem kui vanemate mõju, kuna noored veedavad palju aega üksteisega (Sotsiaalministeerium 2009). Kuna noored veedavad palju aega oma eakaaslastega nii koolis kui ka väljaspool seda, jagavad nad loomulikult teavet ja mõjutavad üksteist. Näiteks räägitakse oma muusikaeelistustest, saab avaldada oma seisukohta religioossuse küsimuses või võib ühest noortest saada arvamusiider ja ülejäänud satuvad täielikult mingi inimese mõju alla jne.

Isiklikud kontaktid on kaugõppe ja pandeemiate ajal olnud piiratud. Esimeste haigusnähtude ilmnemisel oli vaja võimalikult vähe üksteisega kohtuda ja isoleerida. Erinevatest ühiskonnakihtidest pärit noored soovisid koolis käia, et omavahel suhelda. Vaatamata sellele, et sageli ei saanud noored võrguühenduseta kohtuda, leidsid nad elavale suhtlusele alternatiivi ja kasutasid ära virtuaalset. Vaatamata piirangutele on noored leidnud võimaluse eakaaslastega sidet hoida. Ka kaaslastevahelised suhted aitasid kinnistada esialgu arusaamatut olukorda koolituse korraldamisel. Paljud noored pöördusid üksteise poole abi saamiseks, kui teadsid, kuidas konkreetset probleemi lahendada. Selline olukord tõmbas noored kokku, sest üks mees pole sellel alal sõdalane. Noortevaheline suhtlus tänu elektroonilistele vidinatele ei katkenud. Samuti said nad

üksteisele helistada ja kasutada kaamerat teise inimese nägemiseks, häälsõnumite saatmiseks ja erinevate sotsiaalmeedia videote salvestamiseks. Tehnikaajastul ei ole nii lihtne inimesi üksteisest isoleerida (Pranno 2020).

2. EMPIIRILINE OSA

2.1. Intervjuu ja tulemuste analüüsi meetodid

Antud uuringus kasutati andmete kogumiseks kvalitatiivset poolstruktureeritud intervjuu meetodit. Hästi lihtsustatult võib intervjuerimist defineerida kui „mingile temale keskenduvat eesmärgipärast vestlust kahe või enama inimese vahel“ (Tamme 2017). Andmete kogumiseks töötas autor välja küsimustiku (Lisa 1). Küsimustikus kolmes temaatilises plokis on küsimused distantsõppe erinevate aspektide kohta, nende abil hangiti intervjuudes teavet. Vabalt ja sundimatult kulgenud vestluse käigus esitatakse intervjueritavale küsimusi. Eesmärgiks on esitada täiendavaid küsimusi selliselt, et need ei rikuks vestluse üldist käiku, vaid sobituksid täpsustustena jutu sisse (Jadov 2007). Intervjuutulemusi analüüsiti kvalitatiivse sisuanalüüsi meetodil. Selle abil selgitati välja õpilaste positiivsed ja negatiivsed kogemused E-õppega. „Kvalitatiivne sisuanalüüs võimaldab keskenduda teksti peamistele, tõenäolise vastuvõtu seisukohast olulistele tähendustele. Kvalitatiivne sisuanalüüs lubab analüüsida ka latentset sisu, st võtta arvesse ridade vahele peidetut ehk kodeerida teksti autori vihjeid, kavatsusi ja eesmärke ning mitmete konnotatsioonide erinevaid tõlgendamisvõimalusi“ (Kalmus, Masso, Linno 2015).

2.2. Intervjueerimine

Andmete kogumiseks tehti individuaalsed süvaintervjuud kaugõppes osalenud õpilastega. Intervjuude eesmärgiks oli selgitada välja intervjueeritavate suhtumine ja kogemused distantsõppega. Sobilike inimeste leidmiseks autor tegi Instagrami postitusi, mis sisaldasid selgitust, miks see teema autorit huvitas. Autori postitustele vastasid inimesed, kes on tema jälgijate hulgas. Iga õpilasega autor valis intervjuu salvestamiseks sobiva aja. Intervjuud tehti 2021. aasta augustist septembrini. Intervjuu koha arutas eelnevalt läbi ja leppisid kokku lähtuvalt iga õpilase mugavusest. Kokku sai tehtud individuaalintervjuud 5 õpilasega. Intervjuud viis läbi 4 juhul silmast silma, üks intervjuu toimus veebipõhiselt seoses õpilase puudumisega linnas. Iga intervjuu kestis oli 30 kuni 40 minutit. Intervjuudes osales 4 tüdrukut ja 1 poiss vanuses 16-18 aastat. Vastajad on Ida-Virumaa koolide õpilased ja kõik intervjuud olid vene keeles. Vestlusprotsess oli vabas vormis ja rahulik, nii et iga õpilane tundis end enesekindlalt ega kartnud rääkida. Salvestas kõik intervjuude helifailid. Info kogumiseks kasutas salvestusseadmena isiklikku mobiiltelefoni. Peaaegu iga õpilase jaoks oli see esimene intervjuukogemus, nii et oli olukorra tõsidusest teadlik. Iga intervjuu lõppu oli valmistanud igale vastajale väikse üllatuse, et neid tänada ja näidata nende tegevuse olulist autori jaoks. Pärast transkribeeris kõik vastuseid.

2.3. Analüüs ja arutelu

2.3.1. Õppimine ja õppeedukus distantsõppe ajal

Esimese uurimisküsimuse abil otsis autor vastust sellele, milline oli õppimine ja õppeedukus distantsõppe ajal. Intervjuudest selgus, et kõigi vastajate hinnangul juhtus kaugõppe ootamatult ning keegi neist polnud selliseks olukorraks valmis. Puudus tehniline ja moraalne valmisolek veebipõhiseks õppimiseks, samuti varasem kogemus, millele toetuda. Ühel juhul märkis vastaja (N18), et tema arvates puudub tõeline õppimiskogemus.

(N18): „Esimene kord oli väga raske. Raske oli ärgata, sest kui pead kuhugi minema, on motivatsiooni rohkem. Ja kui saad aru, et sülearvuti on läheduses, siis polnud üldse tahtmist püsti tõusta. Õppimise tunnet polnud.“

Kuid enamus intervjuudes osalenud vastasid, et suutsid sellise õppevormiga üsna kiiresti harjuda.

Kui rääkida raskustest, millega õpilased kaugõppes kokku puutuvad, siis võib intervjuude andmete põhjal öelda, et neid oli päris palju. Õpilasel (N17) oli kodus olles raske uut materjali tajuda, kodune keskkond ei soodustanud saadud info kvaliteetset omastamist. See mõjutas omandatava hariduse ja õppimise kvaliteeti. Kõigi vastajate jaoks muutus Internetiühenduse ja seadmete probleemide tõttu raskuseks õppeprotsessis uue teabe hankimise protsess. Õppetundide ajal võis heli kaduda või pilt polnud piisavalt selge, et oleks võimalik vajalikku infot raskusteta kätte saada. Elava suhtlemise puudumine õpetajate ja klassikaaslastega on tekitanud raskusi seltskondlike inimeste ja ühiskonnaga kontakti vajavatele õpilastele. Raskusi valmistasid ka õpetajate pikad vastused posti teel, suutmatus saada sellest vajalikku infot nii kiiresti kui vaja. Suurenenud hulk koduseid ülesandeid tekitas suuri raskusi. Intervjuudes mainiti, et mõnda ülesannet ei saa kaugõppes sooritada, kuna need sobivad kasutamiseks ainult kontaktõppes. Neid ülesandeid ei ole ümber kujundatud, et võimaldada nende kasutamist kaugõppes. Kuna ka paljud õpetajad ise ei olnud selliseks olukorraks valmis ega omanud vajalikke teadmisi ja kogemusi, tekitas raskusi see, et suures ülesannete vastuste voos võisid õpetajad mõnikord õpilaste e-posti teel saadetud vastuseid mitte märgata ning panna tegemata töö eest halbu hindeid. Samuti märgiti, et osa intervjuueeritute õpiedukus langes.

Vastajate arvamused distantsõppe meeldivuse osas erinevad. Ühelt poolt meeldis see neile väga, teiselt poolt tõi see nende ellu palju stressirohkeid olukordi.

(N17): „Ühelt poolt meeldis mulle väga, mu ellu ilmus palju uut ja see protsess huvitas mind väga. See on nagu uus etapp elus. Kuid teisest küljest tekkis palju stressirohke olukordi, mis mõnikord mõjutasid mu elu väga negatiivselt.“

(N18): „Algul oli raske, aga siis liitusin protsessiga ja läks lihtsaks.“

Õpilaste poolt antud vastuste põhjal võib järeldada, et raskele algusele vaatamata meeldis neile rohkem kaugõppimine, praktikas oli rohkem positiivseid külgi ja plusse, millega nad rahul olid. Näiteks kooliteel aja raiskamine tekitas sageli rahulolematust ja tänu kaugõppele sai see stressi tekitav probleem lahendatud.

Intervjuudes mainiti kaugõppes teatud plusse ka kõige tavalisemates asjades nagu söömine. Rõõmustati, et igal hetkel, olenemata sellest, kas oli tund või vahetund, sai oma soovide kohaselt süüa või teed juua. Sellised pisiasjad tekitasid õppeprotsessiga rahulolutunnet.

Intervjueeritud ütlesid, et nad suutsid tasapisi uude õppevormingusse sulanduda ja neile hakkas see protsess meeldima. Seda hoolimata asjaolust, et taolise koolituse käigus hakkasid nad mõistma, et neil on teiste inimestega elava suhtluse puudumine.

Intervjuu käigus saadud vastuste põhjal võib öelda, et võrreldes tavatundidega koolis meeldis neile distantsõpe siiski rohkem. Positiivse suhtumise põhjusi kaugõppesse saab välja tuua mitmetes tsitaatides.

(M18): „Pluss oli tõdeda, et hommikul ei pea kuhugi minema ja saab natuke rohkem magada.“

(N16): „Mul oli rohkem vaba aega enda jaoks ja pauside ajal sain endale teed valada või süüa panna. See on kaugõppe jaoks tohutu pluss.“

Siiski oli õpilasi, kes ütlesid, et ühelt poolt meeldis neile rohkem, teisalt aga ei meeldi kaugõppimine.

(N17): « Ühest küljest mulle väga meeldis, mu ellu ilmus palju uut ja see protsess huvitas mind väga. See on nagu uus etapp elus. Kuid teisest küljest tekkis palju stressirohke olukordi, mis mõnikord mõjutasid mu elu väga negatiivselt.»

Vastajate sellele küsimusele antud vastuste põhjal võib öelda, et suurem osa õpilastest ei saanud vanematelt abi kodutööde tegemisel ning tegid seda ise.

(N17): „Mind isiklikult ükski vanematest ei aidanud, sest sain ise õpiga hakkama“

(M18): „*Mu vanemad ei aita mind.*“

Kuid oli ka vastuseid, mis viitavad sellele, et vanemad olid erineval määral kaasatud õpilaste toetamisel kodutööde tegemisel. See selgub pärast selliste vastuste analüüsimist nagu:

(N17): „*Vanemad aitasid mind paar korda, aga see oli pigem BrainStorm.*“

(N18): „*Mu isa ja ema aitasid mind kodutööde tegemisel.*“

Enamasti ei aidanud mitte keegi õpilasi kodutööde tegemisel. Küll aga tulid mitme vastaja sõnul kodutööde tegemisel appi sõbrad või järeleaitaja, enamasti olid nendeks palgatud eraõpetajad teistest koolidest või pensionil endised õpetajad, kelle mingis aines antud koduste töödega oli raskusi. Kõik vastajad ütlesid, et vähemalt korra koolis õppimise ajal pöördusid nad abi saamiseks järeleaitaja poole.

Õpetajad osutasid õpilastele kaugõppeprotsessis igakülgset abi. Iga vastaja ütleb, et pöördus abi saamiseks õpetajate poole ja sai vajalikku tuge.

Näiteks õpilaste sõnul:

Õpetajad aitasid noori kaugõppes, andsid õiget nõu ja tulid vajadusel appi.

(N18): „*Õpetajad tulid meile vastu ja osutasid vajalikku abi ja andsid täiendavaid konsultatsioone.*“

Abi seisnes info hankimises, õpilastele arusaamatu materjali selgitamises ja õppeprotsessi korraldamises.

(N18): „*Oli aegu, kus vajasime õpetaja abi. Näiteks kui järeleaitaja ei saanud aru, mida täpselt õpetaja nõuab või millist meetodit sel või teisel juhul kasutada.*“

Intervjuudes räägiti, et õpilastel oli vahetundide ajal või pärast tunde võimalik videolingi kaudu õpetajale helistada, et valesti aru saadud materjali selgitusi küsida.

Üks intervjuus vastanutest (N17) avaldas mõtet, et tema hinnangul korraldasid noored õpetajad kaugõppes õppeprotsessi huvitavamalt.

(N17): „*Eelkõige korraldasid nooremad õpetajad protsessi huvitavamalt kui juba kõrges eas õpetajad.*“

Intervjuudes antud vastuseid analüüsid võib järeldada, et ühtegi vastanutest ei abistanud kaugõppes ei noorsootöötajad ega sotsiaalpedagoogid.

Vastanute hulgas on inimesi, kes teavad, et neil on võimalus spetsialistidelt abi saada, kuid nad ei kasuta seda võimalust. Tore, et õpilastel on selline info olemas, võib-olla vajavad nad ühel hetkel oma elus selliste spetsialistide abi nagu noorsootöötaja ja sotsiaalõpetaja.

Teise õpilase (N18) sõnul pole ta noorsootöötajate tööga isiklikult kokku puutunud, küll aga abistatakse tema nooremat õde regulaarselt kodutöodes ning vanemad avaldasid tänu nooremat tüdriku abistavale noorsootöötajale. Kuid see kogemus ei ole siiski intervjueritud õpilase isiklik kogemus.

2.3.2. E-õppe mõjud

Teise uurimisküsimuse abil analüüsitakse antud töös E-õppe mõjusid. Õpilaste osalus oli mitteformaalses õppimises üsna mitmekesine. Näiteks üks vastanutest (N17) ei jätnud vaatamata suletud huvitegevusele ühtegi distantsõppe tundi vahele. Samas osaleti huvitegevustes ka distantsilt.

(N17): „Osalesin oma ringi kaugtundides, kus olen käinud juba aastaid. Õpetaja tegi kaugjoonistamise tunde ja meie rühmal ei jäänud ühtegi joonistamistundi vahele.

Järgmisel intervjuueritaval (N16) on laialdased osalemise kogemused mitmesugustes noortele huvipakkuvates tegevustes. Kaugõppes pakuti talle korduvalt üritustel osalemist, tema jaoks oli kõige huvitavam osalemine 3D modelleerimisprojekti.

(N16): „Saime oma klassijuhatajalt info, et saame osaleda projektis, kus õpilased saavad õppida 3D modelleerimist ja arhitektuuri. See tundus mulle ja mu klassikaaslastele huvitav ning panime projektis osalemiseks kokku väikese meeskonna.“

Järgmisel juhul ei teadnud õpilane (M18) koolivälistest tegevustest suurt midagi ja jõudis osaleda vaid tegevuses, millest kuulis huvijuhilt.

(M18): „Soovijad said teha video sellest, kuidas koolilaste elu Covidi piirangute ajal kulgeb. Ja selle lause lõpus otsustasime sõbraga sellel teemal koomilise video filmida.“

Huvitegevuses osalemise kogemus puudus ühel intervjuueritud noortel.

Intervjuudest selgus, et vastajad jagunesid kahte gruppi, osade õpilase hinnangul muutusid nende õppetulemused paremaks, teiste jaoks aga kehvemaks kui tavapärase õppemeetodi puhul.

(N17): "Isiklikult on minu tulemus palju paremaks läinud."

(M18): "Kaugõppes läks tulemus paremaks küll."

(N16): "Arvan, et tulemus läks kehvemaks."

Üks intervjuueritu tunnistas, et vaatamata paranenud hinnetele pole ta uute teadmiste omandamisega sugugi rahul:

(N18): "Võin öelda, et mu teadmised on kehvemaks läinud, aga kui vaadata hindeid, siis need on paremaks läinud."

Intervjueeritute jaoks on tegemist ambivalentse teemaga, kus on raske selget suundumust välja tuua. Kohati võivad õppetulemused paraneda, kohati halveneda. Õpilaste kogemustes ilmnes vastuolulisust.

(N17): „See on raske küsimus. Sest ühel või teisel hetkel mõtlen ma teisiti. Mõnikord on tulemus parem, mõnikord halvem. Aga minu hinded pole muutunud. Tõsi, märkan, et vajan rohkem aega aine täiendavaks õppimiseks. Tõenäoliselt on teave muutunud halvemini omastatavaks. ”

Kokkuvõtlikult võib öelda, et küsimusele, kas õppetulemused on distantsõppe ajal kuidagi muutunud on raske täpset vastust saada, sest kõik on individuaalne ja sõltub iga õpilase poolt antud subjektiivse iseloomuga hinnangutest.

Kui rääkida sellest, kas õpilased soovivad edaspidi kaugõppes oma õpinguid jätkata, siis saab intervjuude põhjal öelda, mida nad tahavad. Mõned intervjueeritud suhtusid sellesse igati pooldavalt:

(N17): "Arvan, et osaleksin edaspidi hea meelega kaugõppes."

(N16): "Soovin edaspidi osaleda kaugõppes."

Õpilaste seas on aga inimesi, kes sooviksid küll osaleda kaugõppes, kuid mitte täies mahus, vaid ainult osades ainetes:

(N18): „Usun, et sellistes ainetes nagu: ajalugu, ühiskonnaõpetus, inimeseõpetus ja loodusõpetus võiks pidevalt distantsilt osaleda. Aga sellised ained nagu matemaatika, keemia, füüsika nõuavad kooliharidust, sest need on olulised ja keerulised ained, mis on vajalikud kõrgkoolidesse sisseastumisel.“

Vastuseisu distantsõppele põhjendatakse ka asjaoluga, et inimesed pole veel valmis täielikult kaugõppele üle minema.

(N17): „Muidugi on kõigil raske oma nägemust õppimisest korruga muuta. Igati, kes ütleb sõna õppima, kujutab ette, et kool, laud, tahvel ja õpetaja seisavad õpilaste ees, seega on raske midagi, mis võttis väga kaua aega, nii kiiresti muuta.“

Õpilaste poolehoidu kaugõppele võib selgitada järgmiste teguritega:

- Võimalus osaleda ainetes ilma koolimajas viibimata. (nt haiguse tõttu)
- Õpingud toimuvad pingevabas koduses keskkonnas
- Õppida saab õppeasutustes, mis asuvad erinevates linnades või isegi riikides.

- Pole vaja raisata aega kooli ja kodu vahel liikumieks.

Siiski tahan vaatamata distantsõppe suhes üles näidatud suurele poolehoiule rõhutada, et intervjueritud õpilaste hulgas on ka neid, kes mõistavad, et kodune keskkond ei võimalda neil vajalikku teavet täielikult omastada.

(M18): "Kodukeskkond segab."

Oma töökoormust distantsõppes võrreldes kontaktõppega hinnati samuti erinevalt. Mitme õpilase hinnangul on töökoormus kaugõppes suurenenud.

(N17): "Õppekoormus ülesannete arvu poolest on kasvanud, neid on ligikaudu kaks korda rohkem."

(M18): "Mõnes kohas oli kergem, mõnel raskem."

Vaatamata sellele, et õpetajad tulid õpilastele paljuski poolele teele vastu, tõmbas kodune õhkkond sageli siiski õppeprotsessist kõrvale. Lõppkokkuvõttes põhjustas see lõpuks palju probleeme.

Samas toodi välja et palju sõltus aineist ja konkreetsest õpetajast.

(N16): „Mõnda õpetajat oli raskem õppida. Nad otsustasid, et saame teha rohkem ülesandeid ja hakkasid lisama palju uusi ülesandeid.“

Konkreetset järeldust töökoormuse muutumise kohta teha ei saa, kuna iga intervjueritu oli unikaalses olukorras ja erinevate õpetajatega, kes määrasid koormuse erineval viisil.

Kui rääkida intervjuudes antud vastustest füüsilisele tervisele, siis võib järeldada, et suurem osa õpilastest koges kaugõppes füüsilise tervise halvenemist. Peamiste põhjustena toodi välja füüsilise aktiivsuse vähenemisest ja arvutiga töötamisest tingitud füüsilise ja vaimse tervise vaevusi.

(M18): "Tõenäoliselt jäi minu tervis kehvemaks, kooli minnes oli füüsiline aktiivsus, mis mind terveks tegi ja kodus olles trenni praktiliselt polnudki."

(N17): „Pandeemia alguses põdesin juba mitmeid haigusi ja kahjuks pandeemia ajal avaldus neid veelgi. Ilmusid ka uued probleemid, näiteks unetus, arvan, et suure arvuti taga veedetud aja tõttu.“

(N18): "Telefoni ja arvuti sagedase kasutamise tõttu on mul halb nägemine, nägemine halvenes veelgi ja mulle määrati isegi tugevamad prillid."

Hea selle olukorra juures on see, et kaugõppega said paljud õpilased aru, et nad peavad rohkem liikuma ja värskes õhus viibima. Nad hakkasid oma tervise säilitamiseks võimalikult sageli kõndima ja trenni tegema.

Kui rääkida kaugõppe käigus saadud kogemustest ja intervjueeritute suhtumisest nendesse, siis võib öelda, et kõik vastajad peavad saadud kogemusi kasulikuks ja edasiseks eluks vajalikeks.

(M18): "Iga kogemus on hea."

Enamasti suhtuvad vastajad distantsõppega saadud kogemusse positiivselt kuna see on aidanud arendada mitmesuguseid oskusi ja võimeid:

(N17): "Kogemus on positiivsem, sest sain palju uut teavet e-hariduse kohta, tekkis isegi mõte astuda IT-spetsialistiks."

(N16): "Kaugõppe käigus saadud kogemused on positiivsed, kuna õppisin toime tulema meeleolumuutustega, õppisin leidma oma viise, kuidas iseseisvalt produktiivsemalt õppida."

Positiivseid hinnanguid andnud õpilaste seas eristus aga üks kriitiline.

(N17): "Ma arvan, et kaugõppe käigus muutus kogemus negatiivsemaks."

Antud õpilane (N17) on tugevalt veendunud, et edaspidi on kõigil õpilastel raskusi kontaktõppes. Kuid siiski toob ta välja, et ka distantsõppel on ka omad plussid.

(N17): "Kuid ka kaugõppel on minu meelest ka omad plussid, näiteks see, et kui sellised olukorrad tulevikus korduvad, siis teatakse, kuidas kaugõppes käituda ja mis nende miinustele tasub tähelepanu pöörata."

Kui rääkida sellest, mis noortele kaugõppes meeldis ja mis ei meeldinud, siis on mitu võimalust, mille põhjal saame järeldada, mida õpilased arvavad:

Noortele meeldisid distantsõppe juures mitmed aspektid.

Kaugõppes meeldis noortele, et neil oli rohkem vaba aega. Nad võiksid teha asju, mis neile tegelikult meeldivad (nt sõpradega väljas käia või filme vaadata). Tänu ilmunud ajale said nad selle perega veeta ja tänu sellele muutus maja õhkkond sõbralikumaks. Osa noori on leidnud oma uue hobi (nt savist voolimine), samuti pöörasid õpilased tähelepanu õppekorraldusele, neile meeldisid uued õppemeetodid ja platvormid.

Noortele ei meeldinud distantsõppe juures siiski mitmed asjaolud.

Noortele ei meeldinud, et kaugõppes veedeti suurema osa päevast õppides kodus ja tänu sellele kadus kodus olemise tunne, kus varem puhati. Mõne õpilase sõnul oli õppimine, eriti pandeemia algusaegadel, väga kaootiline, sest keegi ei teadnud sel ajal, kui kaua kõik kestab ja kas on vaja harjuda.

(N16): "Aga mulle ei meeldinud õppida mõnelt õpetajalt, kes nõudis ülesandeid oma plaani järgi ega leppinud mingil juhul teistsuguse lahendusega."

Kõik õpilased andsid üksikasjalikke selgitusi, millele tuleks tähelepanu pöörata, et kaugõppe protsessi edaspidi paremaks muuta. Nende arvates peaksid õpetajad pöörama varasemast rohkem tähelepanu õpetamisele ja õpilaste hindamisele.

(N17): "Ma arvan, et sellistel puhkudel peaksid õpetajad olema hoolikamad õpetamisel ja õpilaste hindamisel."

Intervjuudest selgus, et kui hindamisse ei suhtutud hästi, oli õpilastel koolis raskusi hinnetega mis mõjutas õpilaste edasijõudmist.

(N17): "Mõned õpilased olid kehvade hinnete tõttu sunnitud õppekohast lahkuma."

Intervjuudes leiti, et õpetajatel on ka suur vastutus õpilaste distantsõppeks vajalike õppematerjalidega varustamise eest.

(N17): "Samuti arvan, et paljud õpetajad peavad olema vastutustundlikumad, sest sageli unustasid nad kaugtundidele linke lisada ja mõnikord süüdistasid selles õpilasi."

Samuti leiti, et õpilastele tuleks koos õpetajatega korraldada eraldi veebikohtumisi, kus tasuks kokku leppida millised Internet platvormid on vaja kasutada ja milles igaüks saaks õppida, et see oleks kõigile mugav. Intervjuudes leiti, et õpetajad peavad leidma kaasaegsemad õppemeetodid õppeprotsessi parandamiseks ja vanas formaadis pole enam huvitav õppida.

(N16): "Peaksime leidma ka lisaallikaid (rohkem originaalsisu)" - Täiendavad õpetamismeetodid, mis motiveerivad õpilasi õppima (mitteformaalse õppe formaat)

Vana õpetamise formaat eeldab traditsioonilisi õppemeetodeid, mida kasutatakse ka tänapäeval, kuigi tänapäeva muutuv maailmas on hädavajalik ajaga kaasas käia. Traditsioonilised meetodid hõlmavad näiteks raamatute ja trükitud tekstidega töötamist, kuid siiski peate mõistma, et praegu on audioraamatuid, mille puhul vana vorming nendega töötamiseks lihtsalt ei tööta.

Soovitati ka parandada distantsõppe tehnilist baasi koolides ja uuendada õppeplatvorme, osta uusi vidinaid (arvuteid ja e-raamatuid), ning soetada juurde selliseid tehnilisi vahendeid mis toetaksid erivajadustega õpilasi nende õppetöös osalemises.

(N18): "Võib-olla tuleks eraldada rohkem raha, et koolid saaksid soetada vajalikku tehnikat."

(M18): "Peame looma mugavama ja tasuta õppeplatvormi, mis aitaks õppida ja teha seda mugavalt."

(N17): "Võib-olla rakendus, millesse on vaja kirjutada tekst ja see hääldab samal ajal seda, mida inimene kirjutab. See peaks toimuma paralleelselt programmiga, milles me õppetundi läbi viime. Selle täiustuse soovitas õpilane, kellel on kõneprobleemid ja kellel on tunnis raske vastata, eriti kui Interneti-ühendus on katkenud."

Kõik vastajad leidsid et distantsõpe ei suuda tavapärasest kontaktõpet täielikult asendada. Intervjuudes toonitati, et paljud ained on distantsõppe jaoks liiga keerukad ja eeldavad omandamiseks kontaktõpet koolis. Samuti loob tavapärase õppevorm sobiliku õppimisõhkkonna, motiveerib rohkem ja võimaldab paremi keskenduda. Osade noorte arvates ei suuda kaugõpe kunagi asendada kontaktõppevormi, vähemalt seetõttu, et internetiühenduse probleemide tõttu pole kaugõpe kontaktõppevormi täielikuks asendamiseks parim variant.

(N17): "Ma arvan, et kaugõpe ei suuda kunagi asendada tavapärasest õppevormi."

Kuigi õpilased on veendunud, et kaugõpe ei asenda hetkel kontaktõpet, usuvad nad, et see võib tulevikus võimalik olla.

(N17): "Ma arvan, et 300 aasta pärast jah. Aga mitte praegu."

(M18): "Praegu ebatõenäoline, aga ma arvan, et kauges tulevikus on see täiesti võimalik."

2.3.3. E- õppe tehnilised probleemid

Kolmanda uurimisküsimuse abil uuritakse E- õppe käigus ilmnunud tehnilisi probleeme. Kui rääkida sellest, milliseid vidinaid noored kasutasid, siis võib öelda, et need esemed olid erinevad vidinad, millel oli ligipääs internetiühendusele. Kõige populaarsemateks seadmeteks kõigi vastajate seas olid mobiiltelefon ja sülearvuti ning lauaarvuti.

Valik, millise vidina kaudu õppida sõltus sellest, mida oli sel ajal kõige mugavam kasutada.

Kõik õpilased peale ühe jäid oma seadmete kasutamisega rahule. Ühel õpilasel oli raskusi õppimiseks mobiiltelefoni kasutamisega, kuid ta jäi arvutiga rahule ning peab arvutit kõige mugavamaks õppevahendiks.

Mobiiltelefoni kasutamise probleem seisnes uuemate Huawei telefonide ligipääsu puudumises populaarsetele Google rakendustele.

(N16): "Telefoniga õppimine valmistas mulle palju probleeme, sest kes oleks võinud arvata, et uutel Huawei mudelitel pole Google'i teenust, see takistas mul kasutada kõiki õppimiseks vajalikke Google'i rakendusi."

Intervjueeritud said enamasti õppida kas oma toas või kaugõppes oma laua taga.

(N18): "Mul on oma privaattuba, kus saan rahus õppida."

Mõnel juhul olid üksikud õpilased aga sellises olukorras, et oli vaja oma töökohta vendade või õdedega jagada.

(M18): "Meid on peres palju ja loomulikult pidime jagama."

Samas see ei tekitanud erilisi probleeme ja nad said alati omavahel kokku leppida.

Kuid ühel juhul seisis õpilane silmitsi probleemiga, kus ei olnud võimalik kogu pere vahel ühte arvutit omavahel jagada. Lahendueks kolis ta mõneks ajaks teise vanema juurde.

Suureks probleemiks kõigi intervjueeritute jaoks oli internetiühenduse stabiilsus. Paljude jaoks on see muutunud kaugõppe suurimaks väljakutseks. Internetiühenduse stabiilsus tekitas sageli raskusi teadmiste ja õppetöök vajaliku materjali hankimisel.

(N17): „Ei, see ei olnud stabiilne. Sageli esines probleeme, mis takistasid õppeprotsessi."

(N18): "Ma juba rääkisin sellest. See oli suurim probleem ja eksisteerib siiani. Peaaegu iga kord oli probleeme kaugõppetunniga ühenduse loomisega."

(N17): "Interneti-ühenduse või rakenduste probleemid on väga levinud."

(N16): „Kõige rohkem probleeme tekib ebastabiilse interneti tõttu, mistõttu käisime vanematega isegi internetipakkuja juures, et uurida, mis viga. Kuid see probleem pole veel lahendatud."

Kõige levinumateks veebiplatvormideks olid Zoom, Youtube ja Microsoft Teams või Google Meet. Õpilaste seas on nende programmide kasutamise kohta erinevaid arvamusi, kuid üldiselt on õpilased kõigi platvormide kasutamisega rahul. Kuid nad usuvad, et paljud programmid vajavad endiselt täiustusi, mis muudavad need veebiplatvormid õppimiseks veelgi mugavamaks.

(M18): „Veebiplatvormidega ei saanud päris rahule jääda. Nad ei ole kõik täiuslikud. Igal programmil on oma plussid, kuid miinused rikuivad üldmulje."

Veebiplatvormideks, mida õpilased samuti kasutavad on Ekool, Õpik, Skype, Quizlet, Classroom.

Kui rääkida juhtudest, kus õpetajad jätavad oma ained ära, siis selliseid juhtumeid oli. Pääaegu kõik õpilased jagasid oma kogemusi selles küsimuses. Õpetajad võivad äkilise haigestumise tõttu tundidest puududa. Juhtus, et vanema põlvkonna õpetajate arvuti kasutamise oskused ei olnud distantsõppeks piisavad ja nad ei tulnud arvuti funktsioonidega toime ega suutnud alati teha õiget linki, mida õpilased tundi sisenemiseks vajasisid. Üks õpilane ütles, et kord õpetaja lihtsalt ei läinud enda tundi ja jättis selle täiesti ära. Hiljem aga vabandas õpetaja õpetajate ees ja selgitas seda asjaoluga, et see juhtus perekondlike asjaolude tõttu.

Õpilastele meeldis väga kaameras oma lemmikloomi näidata, sest see lõi lõbusa ja sundimatu õhkkonna.

(N16): „Mulle väga meeldis, et kaugõppes saab oma lemmikloomi kaamerale näidata. Kõik olid puudutatud, kui nad näitasid kasse või koeri. See on omamoodi teraapia, see muutub kohe lõbusaks ja südames rahulikuks.“

Noored peavad seda neile kasulikuks kogemuseks ning tänasid ka, et said intervjuus oma kogemust kirjeldada.

2.3.4. Ebavõrdsus erineva sotsiaal-majandusliku taustaga õpilaste vahel

Sotsiaalne ebavõrdsus on ebavõrdne juurdepääs inimhüvedele ja nende kasutamine. Sotsiaalne ebavõrdsus sõltub otseselt ühiskonnavahelistest suhetest ühiskonnas (Pachamama 2021)

Kaugõppe kontekstis seisavad paljud õpilased silmitsi sotsiaalse ebavõrdsusega. Autori tehtud intervjuus selgus, et osa vastanutest seisid silmitsi selliste sotsiaalsete probleemidega nagu: kõigil noortel ei olnud võimalust õppida oma toas, osa pidi jagama töökohta oma pereliikmetega, kõigil ei olnud juurdepääsu vidinaid püsivalt, teistel Interneti-ühendus ei olnud stabiilne. Kõik need aspektid mõjutasid õppimist ja teadmiste omandamist suuresti. Pealegi tekitasid need noortes stressirohke olukordi ja mõnikord mõtlesid isegi noored, miks mõnel klassikaaslasel läheb hästi, teistel aga mitte. Noored teatasid need andmed töö autorile mitte salvestusel, vaid isiklikumas vestluses. See, et noored hakkavad sellistele asjadele mõtlema, võib kaasa tuua psühholoogilisi probleeme. Erineva sotsiaalmajandusliku taustaga õpilaste vahelised suhted ja nende ebavõrdsus on suurenenud, kuna pandeemia ja kaugõppe ajal on juhtunud asju, mis on hakanud näitama teise inimese ülejäänud sotsiaalmajanduslikku staatust. Näiteks võis aru saada, kui head vidinad inimesel on, milline telefon või arvuti tal on ja kas tal üldse on, sest nüüd on muutunud vajalikuks neid sageli kasutada. Selgus ka see, kas inimesel on võimalus kogu aeg vidinatele ligi pääseda või on näiteks õpilase peres terve pere peale ainult üks arvuti ja seda vajavad ka teised pereliikmed. Samuti tänu sellele, et väga sageli oli tundide ajal vaja kaamerat sisse lülitada, said kõik tunnis viibinud noored näha, kuidas see või teine õpilane elab. Hinnake remonti, olukorda ruumis ja seda, mida õpilane kannab kodus. Kõik see viib selleni, et kooli tulles saavad õpilased sel teemal oma klassikaaslastega arutada ja nende üle isegi naerda. Aga ka sotsiaalvõrgustikes võivad tekkida arutelud ja kiusamine võib alata.

2.3.5. Järeldused ja ettepanekud

Selles töös tehtud analüüside põhjal jõudis autor teatud järeldusteni noorte hoiakutest ja kogemustest E-õppe suhtes. Need baseeruvad töös olnud kolmele uurimisküsimusele vastute otsimisel, mille põhjal jõudis autor oma tulemusteni. Empiirilises osas läbi viidud analüüsi abil uuriti lähemalt erinevaid teemasid, milleks koostati uurimisküsimused ja seejärel leiti neile vastused.

Esimene uurimisküsimus puudutas õppimist ja õppeedukust distantsõppe ajal. Sellel teemal saadud tulemused on järgmised. Kõik intervjueeritud märkisid, et kaugõppele mindi üle nende jaoks ootamatult ja keegi neist polnud selliseks olukorraks valmis, õpilastel puudus tehniline ja moraalne valmisolek veebipõhiseks õppeks, samuti varasem kogemus, millele sai kaugõppes toetuda. Enamiku küsitletud õpilaste jaoks oli kaugõppega kohanemine üsna kiire ja selle õppevormiga suudeti harjuda. Kaugõppes puutusid noored kokku erinevate raskustega, mis takistasid info korralikku omastamist. Nende ees seisisid sellised probleemid nagu: õppimiseks harjutatu kodukeskkond, probleemid internetiühenduse ja -seadmetega, reaajas suhtluse puudumine klassikaaslaste ja õpetajatega, kodutööde hulga suurenemine, katkendlik kontakt õpetaja ja õpilase vahel internetikeskkonnas, kontaktõppe ülesanded ei olnud kaugõppeks kohandatud.

Teiseks teemaks on E-õppe mõjud. Kõik peale ühe intervjueeritava osalesid aktiivselt kaugõppe teel ka mitteformaalses õppes. Õpilased osalesid edasi oma huviringides ja tegelesid oma hobidega hoolimata pandeemia ajal kehtestatud piirangutest. Uuringu tulemustest selgus, et vastajad jagunesid kahte gruppi, ühel olid õppetulemused paranenud, teisel halvenenud. Kokkuvõtlikult võib öelda, et küsimusele, kas õppetulemused on distantsõppe ajal paranenud on raske vastust anda, sest kõik on individuaalne ja sõltub iga õpilase poolt antud subjektiivse iseloomuga hinnangutest. Õpilased rääkisid positiivselt võimalusest kaugõppega jätkata, osa neist väljendas soovi jätkata õppimist kaugõppes, kuid mitte täies mahus. Kui rääkida intervjuudes antud hinnangutest füüsilisele tervisele, siis võib järeldada, et suurem osa õpilastest koges kaugõppes füüsilise tervise halvenemist. Peamiste põhjustena toodi välja füüsilise aktiivsuse vähenemisest ja arvutiga töötamisest tingitud füüsilise ja vaimse tervise vaevusi.

Kolmandaks teemaks on E-õppe tehnilised probleemid. Noored kasutasid kaugõppes osalemiseks kõiki internetiühendusega vidinaid. Nende vidinate hulka kuuluvad nutitelefonid, lauaarvutid ja sülearvutid. Kõik õpilased peale ühe jäid enda käsutuses oleva varustusega rahule. Iga õpilane sai valida endale sobiva vidina selle järgi, millist vidinat on konkreetsel hetkel vajalikum ja mugavam kasutada. Intervjueeritud õpilased said õppida kas oma toas või ka oma laua taga õppides. Mõnel juhul sattusid üksikud õpilased olukorda, kus oli vaja jagada oma töökohta ja internetiühendust vendade või õdedega. Internetiühenduse stabiilsus tekitas sageli raskusi teadmiste ja õppematerjalide hankimisel. Paljude jaoks oli see kaugõppe suurimaks probleemiks.

Autor arvab, et antud teema on maailma hetkeolukorrast lähtuvalt väga aktuaalne. Covid-19 pandeemia jätkub ja võib karta, et uued selle või uue viirusetüve puhangud võivad sundida inimesi määramata ajaks uuesti kaugõppesse naasma. Uuringu analüüside põhjal tehtud järeldused viisid autori teatud ettepanekute tegemiseni, mida autor oma töös välja tuua tahaks. Esiteks tuleks rohkem sisemisi ja väliseid ressursse pühendada veebipõhise õppeplatvormide arendamisele ja täiustamisele (selleks vajaliku rahastuse leidmine, ajakulu, spetsialistide otsimine). Teiseks laiendada distantsõppe uurimise valdkonda, näiteks analüüsida lähemalt digitaalse noorsootöö kogemusi. Samuti on vaja rohkem tähelepanu pöörata noorte füüsilisele tervisele. Noorsootöötajad, sotsiaalpedagoogid ja nendega seotud töötajad peaksid kokku tulema ja tegema koostööd, et parandada noorte tervisliku keskkonna korraldust.

KOKKUVÕTE

Lõputöö teemaks on noorte hoiakud ja kogemused E-õppe suhtes. Töö eesmärgiks oli uurida erinevaid E-õppe aspekte - selgitada välja ja analüüsida noorte suhtumist E-õppesse ning uurida selle käigus saadud erinevaid probleeme ja kogemusi, analüüsida E-õppe mõju ja uurida E-õppe käigus ilmnenuid tehnilisi probleeme.

Eesmärkide saavutamiseks formuleeriti kolm uurimisküsimust. Esiteks, milline oli õppimine ja õppeedukus distantsõppe ajal. Teiseks, kuidas E-õppe mõjus õpilastele. Kolmandaks, millised tehnilised probleemid ilmsid E-õppe käigus.

Uuringus kasutati andmete kogumiseks kvalitatiivset poolstruktureeritud intervjuu meetodit. Andmete kogumiseks töötati välja küsimustik. Intervjuutulemusi analüüsiti kvalitatiivse sisuanalüüsi meetodil. Andmete kogumiseks tehti individuaalsed süvaintervjuud kaugõppes osalenud õpilastega. Kokku sai tehtud individuaalintervjuud 5 õpilasega. Intervjuudes osales 4 tüdrukut ja 1 poiss vanuses 16-18 aastat. Vastajad on Ida-Virumaa koolide õpilased ja kõik intervjuud olid vene keeles.

Lõputöö koosneb 3 põhipeatükist ja alapeatükkidest. Esimene peatükk on teoreetiline osa, see kirjeldab kaugõppe olemust ja annab ülevaate kaugõppega seotud olulistest aspektidest. Teine peatükk on empiiriline osa, milles kirjeldatakse uurimisprotsessi, analüüsimeetodeid ja uurimistöö tulemusi, selles tehakse järeldusi ja ettepanekuid. Kolmas osa on kokkuvõtte töö põhiosadest.

Kokkuvõtteks võib teha järgmised järeldused: kaugõppe algus oli õpilastele väga ootamatu, kuid enamik õpilasi kohanes olukorraga kiiresti; õpilastel tekkis kaugõppes probleeme; pandeemia ei mõjutanud oluliselt õpilaste huvitegevust ja koolivälisest tegevust; mõne õpilase õpitulemused muutusid paremaks, teistel aga halvenesid. Probleemid internetiühendusega mõjutasid teadmiste ja õppematerjalide omandamist; õpilased kasutasid õppimiseks kõikvõimalikke internetiühendusega vidinaid; õpilastel oli võimalus osaleda distantsõppes kas oma toas või oma laua taga; kaugõppe on mõjutanud õpilaste füüsilist ja vaimset tervist.

SUMMARY

Topic of the thesis Attitude and experiences of young people towards e-learning. The aim of the work was to study several aspects. First, to find out and analyze the attitudes of young people towards e-learning and to study the various problems and experiences gained in the course of it. And also, to analyze the impact of e-learning, To investigate technical issues encountered during e-learning. To achieve desired goals, 3 research questions were formulated: First, what was the learning and academic success in distance learning, second, how does e-learning affect students, and third, what are the technical problems encountered in distance learning.

The study used a qualitative semi-structured interview method to collect data. A questionnaire was developed to collect data. The results of the interviews were analyzed using the method of qualitative content analysis. To collect data, individual semi-structured interviews were conducted with students having the experience of the participation in distance learning. In total 5 individual interviews were conducted with students. 4 girls and 1 boy aged 16-18 took part in the interview. The respondents are students from Ida-Virumaa schools, and all interviews were conducted in Russian.

The work consists of 3 main chapters and includes subchapters. The first chapter is a theoretical part, describing the concept of distance learning and provides an overview of important aspects related to distance learning. The second chapter is an empirical part, which comprises the research process, methods of analysis and results of research work, draws conclusions and suggestions. The third part is the conclusion, giving a summary of the main parts of the work.

In conclusion, the following conclusions can be drawn: Distance learning was very unexpected for students, but most students quickly adapted to the situation; Pupils encountered some problems during distance learning; The pandemic did not greatly affect the hobbies and extracurricular activities of students; The learning outcomes of some pupils became better, while others worsened; Problems with the Internet connection affected the acquisition of knowledge and educational materials; Pupils used all gadgets with internet connection for learning purposes; The students had the opportunity to study in their own room or at their own table; Distance learning has affected the physical and mental health of students.

KIRJANDUS

Aasvee K., Streimann K., Karelson K., Oja L., Trummal, A. (2009) *Eesti kooliõpilaste tervisekäitumine*. Tervise Arengu Instituut. <https://www.etis.ee/> (viimati vaadatud 21.04.2022).

Beljaev R., Vanari, K. (2005) *Õppimine ja õppimisoskuste arendamine täiskasvanuna*. Tallinn:

Sisekaitseakadeemia. https://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/16254/Õppimine_opp_imisoskuste_arendamine.pdf?sequence=1&isAllowed=y (viimati vaadatud 21.04.2022).

Eduakadeemia. (2022) *Füüsiline ja vaimne tervis käivad käsikäes*. https://sotsiaalkindlustusamet.ee/sites/default/files/content-editors/Lastekaitse/library/vanema_juhend_teave_ja_tugi_lahkuminevatele_lastega_per_ekondadele.pdf (viimati vaadatud 21.04.2022).

Edunews. (2021) *Millised on distantsõppe näited*. [Виды дистанционного обучения и образования \(edunews.ru\)](https://www.edunews.ru) (viimati vaadatud 23.04.2022)

Puistaja, H. (2020) *Vanema juhend*. The Federation of Mother and Child Homes and Shelters. https://sotsiaalkindlustusamet.ee/sites/default/files/content-editors/Lastekaitse/library/vanema_juhend_teave_ja_tugi_lahkuminevatele_lastega_per_ekondadele.pdf (viimati vaadatud 21.04.2022).

Voolaid, H. (2020) *Ülevaade haridussüsteemi välishindamisest 2019/2020. õppeaastal*. Tartu: Haridus ja teadusministeerium. https://ekka.edu.ee/wp-content/uploads/ulevaade_haridussusteemi_valishindamisest_2019-2020_0a.pdf (viimati vaadatud 21.04.2022).

Jadov, V. (2007) *Sotsioloogilise uurimistöö strateegia*. Moskva: Omega-L.

Moeobrazovanie. (2011) *Kaugõppe vormid*. [Формы дистанционного обучения \(moeobrazovanie.ru\)](https://www.moeobrazovanie.ru) (Viimati vaadatud 23.04.2022)

Pranno, K. (2020) *Noored: distantsõppel on omad plussid ja miinused*. <https://www.teeviit.ee/noored-distantsoppel-on-omad-plussid-ja-miinused/> (viimati vaadatud 21.04.2022).

- Kalmus V., Masso, A., Linno M. (2015) *Kvalitatiivne sisuanalüüs*. <https://samm.ut.ee/kvalitatiivne-sisuanalys> (viimati vaadatud 21.04.2022).
- Tamme, S. (2017) *Kontratseptsioonimeetodid ja emade ning vastsündinute suremus afganistanis: eestis läbiviidud intervjuude tulemuste põhjal*.
Lõputöö. <http://dspace.ttk.ee:8080/bitstream/handle/123456789/87/SandraTAMME.pdf?sequence=17&isAllowed=y> (viimati vaadatud 21.04.2022).
- Haridus- ja Noorteamet. (2022) *Õppetöö kriisi ajal*. <https://harno.ee/oppetoo-kriisi-ajal#misted> (viimati vaadatud 21.04.2022).
- Pachamama Alliance. (2021) *Social Inequality*. <https://www.pachamama.org/social-justice/social-inequality> (viimati vaadatud 21.04.2022).
- Saimon, J. (2021) *What is Distance Learning?* <https://www.techsmith.com/blog/distance-learning/#distance-learning> (viimati vaadatud 21.04.2022).
- Silmakeskus (2017) *Terve rahvas, eluterve riik*. <https://www.ksa.ee/ksa-blogi/terve-rahvas-eluterve-riik> (viimati vaadatud 21.04.2022).
- Sotsiaalministeerium. (2009) *Lapse ja perekonna hindamise juhend*.
Tartu. https://www.sm.ee/sites/default/files/content-editors/Lapsed_ja_pered/lapse_ja_perekonna_hindamine_2009.pdf (viimati vaadatud 21.04.2022).
- Suija, K. (2020) *Stress ja südameteervis*. https://www.keskhaigla.ee/juhendid/Syda_A5_3bleed.pdf (viimati vaadatud 21.04.2022).
- Dibou T., Rannala I., Sildnik H., Ilustrumm-Press T., Pranno K., Jüristo K. (2020) *Noorteinfo käsiraamat*. https://harno.ee/sites/default/files/documents/2021-03/K%C3%A4siraamat%202020_ENTK_ENK_0.pdf (viimati vaadatud 21.04.2022).
- Terviseinfo. (2022) *Vaimne teervis*. <https://www.terviseinfo.ee/et/valdkonnad/vaimne-tervis> (viimati vaadatud 21.04.2022).
- TÜ Narva kolledž. (2020) *E-õpe*. <https://www.narva.ut.ee/et/oppimine/eope> (viimati vaadatud 21.04.2022).
- Zaitseva, A. (2018) *Kaugõppe erinevus traditsioonilistest*. [Отличия дистанционного обучения от традиционных форм \(multiurok.ru\)](https://multiurok.ru) (viimati vaadatud 23.04.2022)

Zaitsev, S. (2003) *Suhte*

kontseptsioon. <https://www.interface.ru/fset.asp?Url=/ca/ponatie.htm> (viimati vaadatud 21.04.2022).

LISA

Здравствуйте,

Я студентка Нарвского колледжа Тартуского университета. Целью проведения интервью является сбор данных для дипломной работы бакалавра. Интервью не подразумевает правильных или неправильных ответов, мне интересен опыт молодых людей в дистанционном обучении. Ответ является добровольным, конфиденциальность респондентов сохраняется. Респонденты остаются анонимными, а ответы, данные в интервью, не связаны с личностью респондента.

Tere,

Olen TÜ Narva Kolledži tudeng ja intervjuu eesmärgiks on bakalaureusetöö jaoks andmete kogumine. Mind huvitavad noorte kogemused distantsõppega. Siin ei ole õigeid ja valesid vastuseid, mind huvitavad kõik noorte arvamused. Sinu osalus uuringus on vabatahtlik, hoian vastajate konfidentsiaalsust ehk vastajad jäävad anonüümseteks ja intervjuus antud vastuseid ei seostata vastaja isikuga.

Согласен ли ты на аудиозапись интервью?

Kas oled nõus intervjuu helisalvestusega?

1. Твой возраст

Kui vana Sa oled?

2. В каком классе ты учишься?

Mitmendas klassis Sa õpid?

Õppimine ja õrpeedukus distantsõppe ajal

Вспомните, пожалуйста, ваш опыт дистанционного обучения.

Palun meenuta oma kogemusi distantsõppe ajal.

3. Насколько хорошо ты был подготовлен к дистанционному обучению?

Насколько это было неожиданным для тебя?

Kui hästi Sa olid distantsõppeks ettevalmistatud? Kui ootamatu see Sinu jaoks oli?

4. С какими трудностями ты столкнулся во время дистанционного обучения?

Milliste raskustega Sa kaugõppes kokku puutusid?

5. Понравилось ли тебе в целом заниматься дистанционно, по сравнению с обычными уроками в школе? Объясни почему?

Kuidas Sulle üldiselt meeldis distantsõppe võrreldes tavaliste tundidega koolis? Palun, selgita miks?

6. Оказывали ли тебе в процессе дистанционного обучения помощь родители? Как именно? Кто-нибудь еще помогал вам во время дистанционного обучения?

Kas vanemad oskasid Sind distantsõppe käigus aidata? Kui jah, siis kuidas? Kas keegi veel aitas Sind distantsõppe käigus?

7. Оказывали ли тебе в процессе дистанционного обучения помощь учителя? Как именно? В чем именно заключалась помощь?

Kuidas Sind on distantsõppe protsessis õpetajad aidanud? Millest oli rohkem kasu ja millest vähem abi? Millest täpselt abi oli?

8. Оказывали ли тебе в процессе дистанционного обучения помощь молодежные работники или социальные педагоги? Как именно?

Kas Sind on distantsõppe protsessis aidanud noorsootöötajad või sotsiaalpedagoogid? Kui jah, siis kuidas?

E-õppe mõjud

9. Были ли какие-либо во время дистанционного обучения молодежные занятия или деятельность по интересам? Удалось ли тебе в них поучаствовать?

Kas distantõppe ajal toimus ka noorsootööd või huvitegevusi? Kas Sul õnnestus nendes osaleda? Kui jah, siis palun selgita, kuidas seda läbi viidi ja kes veel selles osalesid.

10. Как ты считаешь, результат обучения при использовании дистанционного обучения стал лучше или хуже, чем при обычном способе обучения?

Kas Sinu õppetulemused on distantõppe ajal kuidagi muutunud? Kas need on läinud paremaks või halvemaks kui tavapärase õppeviisi korral?

11. Хотел бы ты в будущем использовать дистанционное обучение в образовательных целях или не хотел бы? Пожалуйста объясни почему?

Kas sooviksid ka tulevikus jätkata distantõppes hariduse omandamist või ei? Palun selgita, miks?

12. Как ты оцениваешь учебную нагрузку во время дистанционного обучения? Учиться было легче или сложнее?

Kuidas hindad töökoormust distantõppes võrreldes kontaktõppega? Kas õppida oli kergem või raskem?

13. Как электронное обучение повлияло на твое физическое здоровье?

Kuidas e-õpe mõjutas Sinu füüsilist tervist?

14. На твой взгляд, опыт полученный в ходе дистанционного обучения является положительным или отрицательным? Что понравилось, а что не понравилось?

Kas Sinu arvates on distantsõppega saadud kogemused positiivsed või negatiivsed? Mis selle juures meeldis ja mis ei meeldinud?

15. Какие изменения ты бы мог предложить для улучшения организации обучения, во время дистанционного обучения?

Milliseid muudatusi võiksid soovitada õppetöö korraldamise parandamiseks distantsõppe ajal?

16. На твой взгляд, может ли дистанционное обучение полностью заменить обычную форму обучения?

Kas distantsõpe võib sinu arvates tavapärasest kontaktõpet täielikult asendada?

E- õppe tehnilised probleemid

17. Какими гаджетами ты пользовался во время обучения? Насколько ты доволен использованием гаджетов?

Milliseid tehnilisi abivahendeid kasutasid distantsõppe ajal? Kui rahul Sa nendega oled?

18. Была ли у вас возможность заниматься дистанционно в собственной комнате или за собственным столом? Или вам нужно было делить рабочее место за компьютером со своими братьями, сестрами или родителями?

Kas Sul oli oma laud/tuba või jagasid neid ja internetiühendust vendade-õdede või vanematega?

19. Было ли подключение к Интернету стабильно хорошим или были проблемы с подключением?

Kas internetiühendus oli kogu aeg hea või oli sellega probleeme?

20. Какие вэб платформы использовались тобой во время обучения? Насколько вы ими остались довольны?

Milliseid veebiplatvorme Sa distantsõppe ajal kasutasid? Kui rahul Sa nendega olid?

21. Бывало ли такое что учителя во время дистанционного обучения отменяли уроки без особых причин? Если да, то приведите примеры.

Kas on kunagi juhtunud, et õpetajad tühistasid distantsõppe tunde? Millega neid katkestamisi põhjendati? Too näiteid.

22. Хотите ли вы еще что-то добавить?

Kas sooviksid veel midagi lisada?